

Гудима В. С.

студентка 1-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»

МІСЦЕ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ У СИСТЕМІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

12 листопада 2015 року Верховною Радою України було ухвалено Закон України «Про Державне бюро розслідувань», який визначав основні засади організації та діяльності Державного бюро розслідувань. Згодом, 27 листопада 2018 року фактично відбулась перша стадія формування Державного бюро розслідувань, в наслідок якого перші 300 слідчих Державного бюро прийняли присягу і приступили до виконання своїх обов'язків. Цього ж дня були розпочаті перші кримінальні провадження.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про Державне бюро розслідувань», Державне бюро розслідувань є центральним органом виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції (Про Державне бюро розслідувань: Закон України № 794-VIII від 12.11.2015 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/794-19>). Також стаття 38 Кримінального процесуального кодексу України визначає, що органами досудового розслідування окрім іншого, є слідчі підрозділи органів Державного бюро розслідувань (Кримінальний процесуальний кодекс України № 4651-VI від 11.01.2019 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>).

У статті 4 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» бюро є органом виконавчої влади зі спеціальним статусом. Вказане гарантує незалежність Державного бюро розслідувань від незаконного втручання та впливу інших органів влади, зокрема, особливим порядком визначення його загальної структури, фінансування, організаційного забезпечення діяльності, порядком добору, призначення та звільнення Директора Державного бюро розслідувань, його заступників, а також вичерпним переліком підстав для припинення їхніх повноважень, колегіальним прийняттям найбільш важливих рішень керівництвом Державного бюро розслідувань, заборонаю незаконного втручання у здійснення повноважень працівників Державного бюро розслідувань, належною оплатою праці працівників Державного бюро розслідувань і соціальними гарантіями, правовим захистом і забезпеченням особистої безпеки працівників Державного бюро розслідувань, їхніх близьких родичів.

Такого роду статус надає Державному бюро широкий спектр повноважень, бо бюро зможе найбільш точно формувати і реалізовувати власну антикорупційну стратегію, що також підтверджується положеннями частини 3 статті 12 Закону України «Про Державне бюро розслідувань», відповідно до якої після призначення на посаду Директор Державного бюро розслідувань зобов'язаний не пізніше 30 днів з дня призначення на посаду підготувати стратегічну (на п'ять років) програму діяльності Державного бюро розслідувань компетенції.

Забороняється незаконне втручання державних органів, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб, політичних партій, громадських об'єднань, інших фізичних або юридичних осіб у діяльність Державного бюро розслідувань.

Будь-які вказівки, пропозиції, вимоги, доручення, спрямовані до Державного бюро розслідувань та його працівників, що стосуються питань досудового розслідування в конкретних кримінальних провадженнях, є неправомірними і не підлягають виконанню. Відповідно до частини 5 статті 40 Кримінального процесуального кодексу України, слідчий, здійснюючи свої повноваження відповідно до вимог Кодексу, є самостійним у своїй процесуальній діяльності, втручання в яку осіб, що не мають на те законних повноважень, забороняється.

З метою забезпечення більш ефективної праці Державного бюро розслідувань взаємодіє з іншими державними органами. Згідно статті 22 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» забезпечення взаємодії Державного бюро розслідувань з органами прокуратури, внутрішніх справ, НАБУ, СБУ, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму (далі — спеціально уповноважений орган виконавчої влади з питань фінансового моніторингу), передбачаються посади осіб, до функціональних обов'язків яких належить здійснення взаємодії з Державним бюро розслідувань (Про Державне бюро розслідувань: Закон України № 794-VIII від 12.11.2015 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/794-19>). Взаємодія з іншими Державними та міжнародними правоохоронними установами для обміну досвідом, організація постійних консультацій, експертна підтримка із широкого кола питань, технічна допомога та тренування слідчих Державного бюро.

Водночас, ключовою проблемою функціонування цього правоохоронного органу — це майже відсутність повноцінної роботи оперативних підрозділів.

Державне бюро розслідувань вимушено співпрацювати в даному напрямку із оперативними підрозділами Національної поліції та Служби безпеки України, що створює окремі труднощі та конфлікти інтересів під час співпраці та є передумовою для здійснення тиску із боку керівників інших правоохоронних органів.

З урахуванням сказаного можна зробити висновок, що з початком роботи Державного бюро розслідувань поступово відбуваються наступні позитивні зміни:

- підвищення рівня фахової підготовки та досвідченості слідчих, який здійснюють досудове слідство за більш вузькою підслідністю;
- зниження рівня корупції в даній структури за рахунок високого рівня соціального захисту співробітників;
- підвищення рівня прозорості роботи бюро за рахунок створення механізмів публічності;
- стеження за дотриманням вимог чинного законодавства, шляхом забезпечення прокурорського нагляду та створення інститутів громадського контролю.

Науковий керівник: заступник декана факультету адвокатури з наукової роботи, асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» **Чекмарьова Лариса Юріївна**.

Гуль А. М.

студентка 1-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Основним законодавчим актом, що регулює організацію та функціонування Державного бюро розслідувань є ЗУ «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 року. Даний документ чітко регламентує перелік засад організації, діяльності ДБР та характеризує їх. Це є дійсно важливим фактором, який є закріплений на законодавчому рівні. Мета ДБР полягає в тому, щоб притягнути винних до відповідальності, незважаючи на їхні посади, зв'язки та ресурси.

Державне бюро розслідувань здійснює своє ефективне функціонування на таких правових принципах:

- 1) верховенство права, що передбачає гуманне ставлення до особистості;